

gyermekirodalmi lap
2024. január

NAPSUGÁR

VALAMI RÉGI, VALAMI ÚJ

Fordul az esztendő kereke, új számot írunk a margóra, és mintha mi is változnánk kicsit, mégis fontosak a dolgok, melyeket sikerül az óesztendőből az újba átmenteni: egy jóbarát, egy kedvenc, egy igazán jó szokás.

A Napsugár lapjain vágyakról, sóvárgásról mesélünk. Békéért fohászkodunk, vidáman dacolunk a hideggel. Hírt adunk Rántottáról és tökéletes reggelekről. Egy rókával, egy macskával társasjátékot gyártunk.

Galambról, gyűről álmodozunk, erdélyi parasztvárakat látogatunk. Ellessük a tekenőkészítés fortélyait és elmerengünk a boldogság szó árnyalatain.

Beszélünk impresszionizmusról, inuitokról, tobozból magot fejtő madarokról. Kalandoztatok újult erővel mókás-vicces, komoly-tudós, mesélő-mélázó barátokkal, a Napsugárral!

László Noémi
főszerkesztő

CÍMLAP: DARVAY TÜNDE

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. LXVIII. évfolyam 745. szám. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.

Főszerkesztő: László Noémi • Képszerkesztő: Bak Sára • Szerkesztő: Berki Tímea

Lapterv: Division Boutique Agency • DBA (www.teamdba.co)

Megrendelhető: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202 ap. 101 • 0264418001

naps.sziv@napsugar.ro • www.napsugar.ro • www.facebook.com/napsugar.szivarvany

A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: RO45RNCB0106026602080001 BCR CLUJ,

RO70BTRL01301202P90961XX BT CLUJ, SC NAPSUGÁR-EDITURA SRL, CUI: 210622.

Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában, nyomdai előkészítés: Komáromy László.

ISSN 1221-7751

TÁMOGATÓINK:

ÁRA 9 LEJ

VÁGYNŐVÉREK

Hallottatok a vágynövérekről? Most róluk mesélek, figyeljetelek. Sóvárella volt a legnagyobb, Óhajna a másodszülető, őt követte Vágyikó. Mindenük megvolt a palotában, ahol éltek, semmiben sem szenvedtek hiányt, mégis szüntelenül elvagyódtak.

Sóvárella, az elsőszülető, egész nap a palota kertjében sétált, bámulta az égen tovaúszó felhőket. Szeretett volna ő is felhő lenni, annyira, hogy egy napon teljesült a kívánsága! Fidres-fodros felhővé változott, könnyedén lebegett, gondtalanul suhant erre-arra.

Nyáron báránfelhőként éldegélt, tavasszal meg ősszel esőfelhőként száguldott, és hullatta könnyeit a földre. Télen hófellegként vigyázta a szállingózó hópihéket. Egyszer csak megunt a felhőletet, csillag szeretett volna lenni. Olyan erősen vágyott rá, hogy már-már belebetegedett. Végül valóra vált az álma, egyetlen éjszakára ő lett az ég legpompásabb csillaga.

Minden ismerős és ismeretlen csillagot meghívott egy fergeteges csillagbálba, sőt a Holdat is vendégül látta. Nagy volt az égi dínom-dánom, boldog volt Sóvárella. Aztán pirkadni kezdett, neki pedig vissza kellett volna térnie otthonába. Soha többé nem ment haza, beköltözött egy nagyravágyó ember lelkébe, és ott nyugtalanul izeg-mozog, fészkelődik. Szünet nélkül döfködi, dörzsöli, horzsolja a lélek falait.

Lássuk, mi történt Óhajnával. Ő is a palota kertjében sétálgatott, és azt várta, hogy minden kívánsága, óhaja azonnal teljesüljön. Ha nem így történt, sóhaj-lufikat eregetett az égre. Ő maga is egyfolytában sóhajtozott, nemhiába nevezték Sójajnak. A személyzet alig győzött eleget tenni kéréseinek.

– Tíz pár ezüsttopánkát, öt aranyszálas rokkolyát kérek, most, ebben a percben, és egy kétemeletes tejszínhabos csokitortát!

– Nincs is születésnapod, miért követelőzől? – kérdezte felháborodva Vágyikó.

A folytonos óhajtozás-sóhajtozás napról napra boldogtalanabbá tette, már nem tudta leplezni, búbánata szemérmetlenül kiült az arcára. Aztán már nem kívánt egyebet, csak azt, hogy boldog legyen. Sikerült-e neki, nem tudom, mert ő is elhagyta otthonát, egy békétlen ember háborgó szívébe költözött.

A legkisebb testvér, Vágyikó, a palota ablakából nézte a színpompás virágoskertet. Gyönyörködött a sokféle rózsában: labdarózsában, szellőrózsában, futórózsában, bazsarózsában, babarózsában, tearózsában. Vágyakozott. Rózsa szeretett volna lenni, de nem akármilyen, hanem tányérrózsa, vagyis napraforgó, ami nem is igazi rózsa.

Tetszett neki, hogy ez a virág tekintetével mindig a Napot követi. Mégsem lett belőle napraforgó. Talán nem volt eléggé erős a kívánsága? Nővéreihez hasonlóan ő is elment otthonról, és egy kiscyerekek szívébe költözött. Őnfeledten jár-kelel az egymásba nyíló, barátságos kis termekben. Este kilép a szívpitvarra, onnan egy ugrással a szobában terem, ahol kiscyerekek alszik, betakargatja, valami varázsigét súg a fülébe, majd visszaoson a pihe-puha kiscyerekek-szívébe. Lekapcsolja ott a picinyke éjjeli lámpát, befele fordul, s reggelig húzza a csendest.

A vágynövérek nem ülnek sokáig ugyanazon a helyen, hiszen az elvagyódás egyik lélekből a másikba hajtja őket, egyik szívből a másikba.

Sóvárella az én lelkemet horzsolja. Óhajna most ki szívébe költözik? Vágyikó a te szíved lakója, tiritarka álmaidba öltözik.

◆
◆
◆ KISS LEHEL

ÁGNES HAJA

Ágnes haja szétterül az égen,
közte sok kis csillag fénye reszket.
Ágnes haja lezuhog a földre,
s betakarja a Mount Everestet.
Ott lebeg a néma óceánban
– ez a haj az ég, az óceán.
Műholdak és bűvárhajók dűlják,
s varjú hangja a vadkörtefán.
Ágnes haja ágak, gyöker-erdő,
havazások hűvös bársonya.

Ágnes haját be nem fonja senki,
s le nem vágják többé már soha!

NAGYÁLMOS ILDIKÓ

ÚJÉVI FOHÁSZ

Isten hozott, újesztendő,
fényes napot fess az égre,
jöttöd ismét reménykeltő,
örülünk, hogy jöttél, végre.

Hozzál nekünk békességet,
csöndességben éji álmot,
szeress egyformán mindenkit,
minden ember legyén áldott.

Újesztendő, azt kívánom,
áldás szálljon a világra,
ne szenvedjen senki fia,
hasztalanul, mindhiába.

LÁSZLÓ NOÉMI
MOZDULAT

Araszolgat január,
szelet prüszköl, havat jár,
csillagfényben ázik.
Akármilyen morcos az ég,
lehajlik a házig.

Kering, kering január,
szárnyemelgető madár,
fehér tolla fénylik.
Akármilyen ólmos a föld,
felhajlik az égig.

Kerek egy ég alatt
kerek egy istenfá;
kerek istenfának
szép tizenkét ága;
szép tizenkét ágán
ötvenkét virága;
ötvenkét virágán
három aranyalma.*
(Gyermekmondóka)

*az év fő ünnepei:
húsvét, pünkösd,
karácsony

SZŐCS MARGIT
JANUÁR

Úz a hideg, mégsem fázom,
szánkán siklom, csicsonkázom,
sosem hagyom abba,
lyukat igéz a kelő nap
a reggeli fagyba.

Szellő libben, fuvolázik,
jégcsap csillan, árnyék mászik
a meztelen ágon,
január csipkedi arcom –
visszatérő álom.

TÓTH ÁGNES
MACSKADOMB

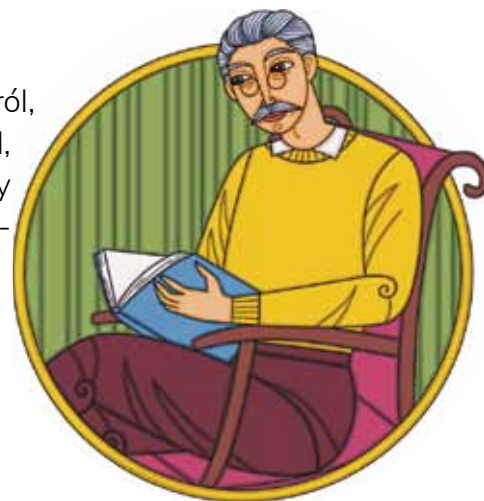
Várad szélén Macskadomb,
zöld homloka csupa lomb,
a gerince kandúr módra
púposodik, az a gond.

Ugratják a gyerekek,
miért nem eszik egeret,
követelik, hogy ha szunnyad,
doromboljon eleget.

Oldana ő kereket,
de egy dombnak nem lehet.
Bánatában egész nyáron
óhajtozza a telet.

Ha hóból lesz kabátja,
púpját többé nem bánja.
Azon siklik olvadásig
minden lurkó szánkája.

◆◆ MÉSÉK A ZÖLD FOTELBŐL. Hallottatok Öcsiről, Krisztinkáról, Vilikéről vagy Vilmos atyáról? Találkoztatok-e Szikra Ferkóval, Győzelmes Gábrival? Róluk egy zöld fotelben ülve mesélt nagy kedvvel Méhes György író. Szerzőinket arra kértük, az ő szellemében írjanak új történeteket mindannyiunk örömére!

CZEINER-SZÜCS ANITA

A RÁNTOTTA

Hallottál már Rántottáról? Nem, nem arra finom ételre gondolkodok, azt tudom, hogy szereted, hanem az erről elnevezett országra, amelynek határán ma is frissensült tojással várják a belépőket.

Jól hangzik, de nem volt ez mindig így. Azt beszélnek, ennek a vidéknek kezdetben neve sem volt, csak egy aprócska piaca, közepén egy kúttal. Boltok híján a környéken élők mindent itt szereztek be.

Itt sétált keresztül tojásos kosarával egy ködös reggelen Radojka is. A kislány épp csak ellátott az orra hegyéig, ezért nem vette észre azt a barna követ, amibe belebotlott, beütötte a nagylábujját, ráadásul egyensúlyozás köz-

ben kiesett kezéből a kosara, tojásai szanaszét gurultak a téren.

Egyikre valaki véletlenül rálépett, az nagyot reccsent. A másik nekiütközött egy fatuskónak, és úgy tört ripityára. A harmadik tojás viszont megmenekült! Radojka épp felsóhajtott, amikor egy öreg halász felemelte, és odaintett vele a kislánynak.

– Leveszem a hegyiből ezt a fűszálat, és olyan lesz, mintha most gördült volna ki a kotlós hátsójából – mondta ki hangosan.

Meghallotta ezt a mellette álló szabóinas, s kijavította:

– Nem a hegyin van az, hanem a végin! – mutatott a fűszálra.

– Itt a vége, nem ott – makacskodott a halász.

– A tűnek van hegye, a tojásnak az meg a vége – kötötte az ebet a karóhoz a szabóinas.

– Vége van a horognak meg a türelmemnek. Itt a vége, fuss el véle – vetette oda az öreg.

– Márpedig rosszul tudod, a fűszál a tojás végére ragadt – erősködött vég nélkül az inas.

Ahogy így vitatkoztak, egyre többen gyűltek köréjük, mindenkinek volt véleménye a fogós kérdésről: melyik a tojás teteje, és hol az alja.

Radojka döbbenetesen figyelte, hogyan felszáll a köd. Mögötte lassan kettéoszlott a harsány tömeg. Az egyik csoport a halász mellől kiabálta, hogy „ez a hegye”, a másik csoport meg az inas oldalán skandálta, hogy „az a vége”!

A hangzavar meg a veszekedés nőttön-nőtt, a forgatagban mindenki a maga igazát kereste. Az elkeseredett és kevély bizonyga-

tás közepette a piactérre és a vidék lakóira rá sem lehetett ismerni, főleg, amikor a halász mérgében a filéző késéért nyúlt, a szabóinas pedig fékevesztetten kiáltotta, hogy „háború”!

– Majd adok én nektek háborút! – kiáltotta el magát akkor Radojka, aki eddig döbönt csendben álldogált.

Rohant a halászhoz, bátran kikapta kezéből a tojást, átvágott a tömegben, futott vele egészen a piactéri gesztenyeárus sütőjéig. Az emberek futottak utána.

Mire az inas meg a halász odaértek, Radojka hamar rántottát sütött a tojásból, aztán fogta a serpenyőt, és a veszekedők elé tette az aranyárga omlettet.

– Hegye is, vége is – mosolygott.

Az inas meg a halász jóízűen megették a rántottát a serpenyőből, és azóta békességben élnek.

Ha nem hiszed, gurulj utána!

A TÖKÉLETES REGGEL

Ma jó voltál? – kérdezte apa.
– De csak holnap kezdődik az új év
– mondta Eugénia.
– Gyakorolhatod ma is, hogy holnap mindent tökéletesen csinálj.

Eugénia úgy gondolta, akkor lesz tökéletes az év, ha holnap kezdi tökéletesen csinálni a dolgokat, nem ma. Jobb, ha holnap csinálja, amit csinál. Ma elég, ha eltervezi. El is tervezte, hogy a macinak kis csomag csokit ad ajándékba, s azt közösen megeszik. Tetszett neki az ajándékozási terv, és még sok más jó dolgot eltervezett.

A szilveszterezést rövidre fogta. Ivott egy kis gyerekpezsgőt felnőtt pohárból, és a habos süti után megevett egy darabka töltött káposztát, aztán lefeküdt. Tiszta ágynemű, tiszta pizsama és egy tiszta, fehér lap az éjjeliszekrényen. Előkészítette a tökéletes napot, a tökéletes év első napját.

Reggel korán ébredt. Pihent volt, örült az új évnek. Fel is írta a furcsa, új évszámot a fehér papírra. Felírta a három legfontosabb dolgot, amit aznap szeretett volna megcsinálni. Tökéletes volt a reggel. Aztán maga sem tudta, miért, kutyát és macskát rajzolt a papírra.

Fogmosás közben rájött, hogy kihajolhatna az ablakon, és apa egyik műszerével megmérhetné, milyen vastag a hó. Még reggeli előtt. Gyorsan végzett, megkereste a mérőszalagot. Kinyitotta a konyhaablakot, és kihajolt, hogy megmérje a hó vastagságát. Az két centivel vastagabb volt, mint tegnap, vagyis tavaly. Miközben hozzáadta a két centit a tegnapi vastagsághoz, próbálta becsukni az ablakot.

Ekkor honnan, honnan nem, előkerült Oli, de amint Eugénia megpillantotta, eltűnt. Látványos ugrással kiszökött a nyitott ablakon. Hagyott pár sejtelmes nyomot a hóban, és már sehol sem volt. Eugénia meglepetten bámulta, ahogy a felvert hó visszaszáll a keszkesza nyomokra. Szaladt a papírhoz, hogy leírja a mérési eredményt. Odabiggyesztette, épp a lerajzolt kutya mellé, amelyikről eldöntötte, az bizony Oli lesz. Apával közlöm a mérési eredményeket a reggelinél – gondolta.

Mire az asztalnál megjelent, a reggeli kihűlt. Pedig anyu és apu is kiabált már pár perce, hogy: kiiifoooghúúúlniiiiiii! Hát ez nem lett tökéletes. De a késés azért volt, mert Eugénia nem hagyhatta ki a lehetőséget, hogy gomyákat meg egyéb játékokat adjon a macskának, meg egy kis cserépedényben tejfölt is. Már szinte meg is feledkezett róla, hogy ez egy új, tökéletes év kellene legyen. Hirtelen rájött, hogy még a reggelit is lekészte. Eszébe jutott, hogy az ablakot is nyitva felejtette. Szaladt, hogy becsukja, mire a tej ráborult a papírra, amire a hótakaró vastagságát feljegyezte

CSEH KATALIN

TORONYÓRA

Jelentik, nem jár a toronyóra,
csüggedten vesztegel, lóg az orra.

Lajos bácsi megy, hogy megreparálja,
a vén torony már szívrepesve várja.

– Nem az óra beteg, hanem az idő,
szorítja lábát a szűk cipő.

Ezért megállt, nem halad előre,
hozzatok új cipőt egykettőre!

– mondja Lajos bácsi, és a toronyóra
fölvídul hirtelen, nem lóg már az orra.

Oli, a lerajzolt kutya, meg a tejföllel kínált macska mellé. Végigömlött a tej a rajzon, úgyhogy már csak folt látszott a két állatból, a számot is csak egy elmosódott hieroglifának lehetett látni, amelyik valamiféle kínai írásjegyhez hasonlított.

Nem, ma sem sikerült jónak lenni – gondolta magában Eugénia. Apa biztosan megállapítja, hogy az idei év is csak olyan lesz, mint az összes többi. A tökéletesnek szánt nap már reggel elromlott. A tej kiborult, a reggeli kihűlt, és mennyi minden félresikerült! Ekkor eszébe jutott a maci. Előkereste az édességeket, és odaadta neki. Ettek egyet belőle, és mivel a maci nem kért, a maradékot is Eugénia ehette meg.

Ahogy ezzel megvolt, látta, hogy Oli jön, lohol valamivel a szájában. A mérőszalag volt, amivel a havat megmérte, és időközben eltűnt. A macska is előkerült, pedig Eugénia pár napja nem látta. Bár a rajzot nem tudta megmutatni apának és a macskának sem, mert teljesen átázott, azt mégiscsak tudta, hogy lerajzolta a macskát. És talán éppen emiatt került végre haza.

– Ma jó voltál? – kérdezte apa.

– Még alig kezdődött el az év, és már minden össze-
gabalyodott – válaszolta Eugénia. De azért vannak jó
dolgok is – tette hozzá. Olival, a macival meg a macs-
kával csakis jól indulhat az év.

FAZAKAS ILDIKÓ rajzai

VÉN RÓKA

Ravasz róka megreteg,
rőzse mögött didereg.
Rég nem evett, nem lopott,
rőt bundája megkopott.

Ráharapna most egy tyúkra,
reménykedve néz az útra.
Rohan, ugrik, roppant fűrge,
szárnyas helyett csak egy ürge

roppan, nyekken,
lesz már ebéd,
vén rókának
ez is elég!

BERTÓTI JOHANNA ÉGI JÁTÉK

Fenn a csillagos ég
titokzatos tájék.
Bármit beleláthatsz.
Kezdődhet a játék!

Ha két fénylő pontot
fejben összekötnél,
a képzelet szárnyal.
Ne állj meg kettőnél!

Látod-e, hogy ott fent
egy kismacska lépked?
A Tejútról tejet
lefetyelt, s eltévedt.

Segítsünk lejönni
onnan a macskának.
Végül még az égi
kutyák rátalálnak.

◆◆◆◆◆
Mentsd meg a rókát, segíts neki eljutni a macska mellé a Megmenekültél mezőre. JÁTÉKSZABÁLY: A legfiatalabb játékos kezd. Ahányat dobasz, annyit léphetsz. Ha csillagra lépsz, dobj még egyet. A zsáknál kimaradsz egy körből. Macskanyomnál: lépj előre egyet. Rókanyomnál (karmos): lépj vissza hármat. Bolygónál: még kettőt dobhatsz! Az nyer, aki hamarabb biztonságos helyre vezeti róka komát.

A RÓKA MEG A MACSKA

GRIMM-mese

Átdolgozta: RÓNAY GYÖRGY

Egyszer egy macska az erdőben kószált, és találkozott a rókával. „Róka úrfi okos, tapasztalt jószág, és nagy szava van az erdőben” – gondolta, és nagy tiszteSSéggel köszöntötte:

– Jó napot, tisztelt róka úrfi! Hogy szolgál a kedves egészsége? Hogy s mint érzi magát ebben a mai drága világban?

A róka nagy kevélyen tetőtől-talpig végigmérte a macskát, nem tudta, egyáltalán méltassa-e egy-két szóra. Végül azt mondta:

– Ó, te nyomorult bajuszpedró, te tarka pojáca, te éhenkórász egérleső, mi jut eszedbe? Azt mered kérdezni tőlem, hogy vagyok? Milyen iskolát jártál te? Miféle mesterséghez értesz?

– Csak egyetlenegyhez – felelte szerényen a macska.

– Ugyan, mihez? – kérdezte a róka.

– Ha a kutyák a sarkamban vannak, fel tudok kapaszkodni a fára, és megmentem tőlük az irhámot.

– Ez is valami? – hengegett a róka. – Én legalább százféle mesterséget tudok, és ráadásul még egy zsákra való fortélyom is van. Megesik a szívem rajtad, gyere velem, majd én megmagyarázom neked, hogyan kell rászedni a kutyákat.

Abban a szempillantásban feltűnik egy vadász négy jóféle kopóval.

Nosza, felugrik a macska a fára, kúszik föl-felé a törzsén, megül fönt a tetején, ahol ág is rejti, lomb is takarja, a füle se látszik.

– Most elő a fortélyal, róka koma, nyisd ki gyorsan azt a zsákot! – kiabálja lefelé a rókának.

Hanem a rókát akkorra már nyakon csípték, és moccanni sem engedték a kopók.

– Ejnye, ejnye, róka úrfi – szölt a macska odafönt –, benne ragadtál a pácban a százféle mesterségeddel! Ha ide föl tudtál volna kapaszkodni velem, bezzeg nem hagytad volna ott a fogadat!

DEÁK KATALIN rajzai

KÓSZABÓRSA TANODÁJA – NYELVEK, KULTÚRÁK

SARKVIDÉK

Halu – helló!

A zord északi sarkvidéken Grönland, Kanada és Alaszka népei sorában az örök hó birodalmának lakóit, az eszkimókat látogatjuk meg. Ők inuitoknak nevezik magukat. Saját országuk nincs, csak saját nyelvük és különös világuk van.

eszkimó = nyers húsevő inuit = ember

Sokáig éltek elszigetelten a Szibériából vándorló törzsek, míg tudós utazók felfedezték őket. A felfedezésre szükségük nem volt. A mély hóban és nagy fehérségben már az inuitok ősei is jól tájékozódtak, a verőfény ellen kézműves nap-szemüveget használtak. Kutyával, csónakkal közlekedtek, rozmárcsontból készítettek fegyvert.

Vándorlaskor ma is „köemberkék” segítségével tájékozódnak. Nem ismerik a fát, táplálékkul tengeri füvet, hínárt gyűjtenek. Bálnára, rozmárra, fókára, rókára, mókusra vadásznak. Húst és zsírt esznek, így védekeznek a fagyos időjárás ellen. Csemegéjük a fókamáj és a fagyasztott, nyers, fehér hal. Napjainkra a vadászás miatt néhány állatfaj veszélybe került.

Az inuitok magasszárú csizmája háromrétegű. Bokánál és térdnél elkötik, hogy fókales közben térdelni tudjanak. A zsákmányból az asszonyok a réteges öltözködéshez szükséges, prémes fóká- és rénszarvasbőr ruházatot készítenek.

A 24 órás sarki nap csak 15 fokra melegíti fel a vidéket. Az átlagos hőmérséklet -20°C fok. A globális felmelegedés miatt nyáron felenged a fagyos talaj, a zsákmányállatok új utakon vándorolnak, ilyenkor nehezebb rájuk vadászni. A quaddal olvadásban nehezebb közlekedni, mint télen motoros szánnal. Ilyenkor a jégkunyhók is elolvadhatnak.

A kis iglukat vadászok vándorlaskor építik. A nagyokban hosszabb ideig családok laknak. Jó igluban $-40\text{ }^{\circ}\text{C}$ -os hidegben is $0\text{ }^{\circ}\text{C}$ fok van. Egy óra alatt felépülhet a kör alapú hótégla-épület! Bejárata alagút, hogy a hideg levegő be ne jusson. A közel 200 településen élő alaszkaiaiak délről vett fából építik házaikat. A kanadai Nunavut tartományt inuitok lakják. Fővárosuk, Iqualuit, 2001 előtt falu volt. Egyetlen útja Apex községbe vezet, repülővel és hajóval közelíthető meg. A Nunatta Sunakkutaangit Múzeumban az inuitok ruházata, szerszámai, tárgyai láthatók.

iglu = ház, otthon

Az inuitok föltalálták az iglut és a hótaposó talpat, de nem ismerték a szöveget, a kereket, a fát, a cérnát, a szövést, a fémekeket. Fóka- és bálnaszírral tüzeltek. A vízen meleg fókabőr kajákat használtak. Kuttyaszánnal, családnak való, nyitott kajakkal utaznak.

A kicsiket szépen nevelik, nem kiabálnak rájuk. Az anya hároméves korig hátán hordja gyermekét, aki kimutathatja fájdalmát, hogy ne haragudják. A név a lélek rokona. Ha a gyermek viselkedése változik, neve is változtatható. Kanadában ez nem megengedett, az inuit családnév mellé az országban elterjedt keresztnév jár. Régen távol eső iskolákba jártak a gyerekek, ahol anyanyelvüket nem használhatták. Ma újra megtartják ünnepeiket, megélik hagyományait. Télen felkeresik egymást, táncolnak, játszanak, mesélnek fényről, bátorságról, vadászélményekről. Torokéneklésben jelesek. Rozmárcsontból és szappankőből szobrot faragnak. 50 éve a Toonik Tyme fesztivállal ünneplik a tavaszt.

Jégkorongban, labdarúgásban jeleskednek, páros lábbal gyakorolják a magasugrást, térdállásból a távolugrást.

Az inuitok nyelve, az inuktitut, Nunavutban hivatalos, itt írott változata is elterjedt. Tőlük vettük át az iglu, a kajak és a husky szavakat. Az egyhangúan hangzó nyelv nehezen ejthető, tanulható. Azt tartják, hogy az inuitoknak több száz szavuk van a hó különféle állapotaira.

Kriplyana = korai reggelen kéken látszó hó
Hiryła = hó a férfiak szakállán
Ontla = hó a tárgyakon
Intla = házba sodródott hó
Bluwid = szélsőpörte hó
Tlamo = nagy pelyhekben hulló hó
Tlaslo = lassan hulló hó

Történeteikből megtudhatjuk, hogyan lesz Kicsi Elik vadász, vagy hogy mit suttog a mesemondó szikla. Olvassuk Tamkó Sirató Károly Eszkimóka című versét, majd esti mese után üdvözöljük szeretteinket, orrunkat összedugva, eszkimópuszival.

Micsoda az amauti? Kérdezzétek meg szüleiteket, ők használták-e hasonlót, írjatok róla nekünk!

Összeállította: BERKI TÍMEA

Az erdei

anyóka
GRIMM mese

Rajzolta: KARDA ZENKŐ
Rövidítette: LÁSZLÓ NOÉMI

Egy szegény szolgálólány erdőn utazott át a gazdáival. A lány a kocsis mellett ült, a bakon. Rablók támadtak rájuk. A lány leugrott, elbújt egy vastag fa mögé. A rablók mindenkit lemészároltak. A lány keservesen sírt. Nem talált az erdőből kivezető utat. Leült egy fa tövébe, ott érte az este.

Fehér galamb szállt oda, aranykulccsal a csőrében. A kulcs egy fán lévő kis lakatot nyitott. Mögötte ételt, italt talált a lány. A lány fáradt volt, de nem volt fekhelye. A galamb újabb kulcsot hozott. Ez is egy fát nyitott, ahol vetett ágy állt. A lány lefeküdt, és elaludt.

Reggel ismét aranykulcsot hozott a galamb. A harmadik lakat mögött ruhát talált a lány. Így élt az erdőben, a galamb gondoskodott róla.

Egyszer arra kérte a lányt, menjen be egy közeli házikóba, de ne szóljon a tűznél kuporgó anyókához. A belső szobából az asztalon heverő gyűrűk közül hozza el a legegyszerűbbet. A lány nem találta a fényes gyűrűk közt az egyszerűt. Az anyóka épp egy kalitkát kapott föl a sarokban, ki akart osonni vele. A kalitkában szürke madár ült, csőrében a gyűrű. A lány kirántotta a madár csőréből a gyűrűt, és kiszaladt vele a házból. Futott, és várta, hogy odaszáll a galamb, és átveszi a zsákmányt.

De a galamb sehol sem volt. A lány fáradtan nekidőlt egy fának. A fa lágú és hajlékony lett, ágai körülölelték a lányt, karrá változtak, a fa pedig szép ifjúvá. Az ifjú elmondta a lánynak, hogy az erdei anyóka boszorkány, aki fává varázsolta őt, a királyfit, de minden nap egy órára szabadulhatott, ha gyűrűjét az anyókatól visszaszerzi. Az ifjú királyfi feleségül vette az őt segítő szolgálólányt. Ma is élnek, ha meg nem haltak.

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÜNK PARASZTVÁRAK

Zsigmond király országos rendeletét betartva a XV–XVI. században a törökök újabb támadásai ellen a városok bástyás védőfalakat, a faluközösségek erődtemplomokat és menedékvárakat építettek.

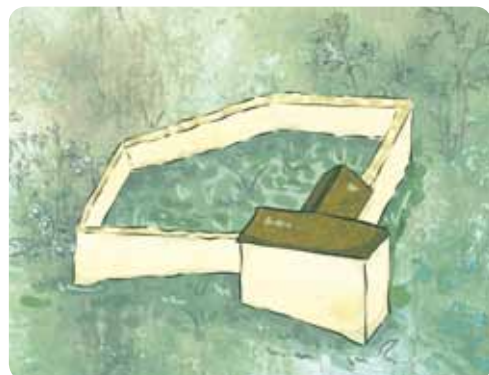

Barca-
rozsnyó

A Töröcsvári-szoros bejáratánál magasló Várhegyen emelték egy római castrum alapjaira Barcarozsnyó várárt. Ez Erdély egyik legnagyobb parasztvára. Ha ellenség közeledett, a rozsnyóiak felköltöztek a vár 5 méter vastag falai mögött álló lakóépületekbe. Addig maradtak ott, míg elmúlt a veszély. Azért nem építettek lakótornyot, mert a parasztvár nem a várúr vagy az ispán, hanem a népes faluközösség védelmét szolgálta.

A rozsnyói vár alaprajza szabálytalan, külső kapuja a Báthory-torony, mely előtt régen védőrácscsal és felvonóhíddal erősített bejárat állt. Több toronnyal és külső, belső falakkal rendelkezik. A falakon ma is látszanak a pártázatos védőfolyosó maradványai. Az udvaron található 146 méter mély kúthoz több legenda fűződik. Lehet, hogy török foglyokkal ásatták, lehet, hogy kincset rejtettek el benne. Tűz, majd földrengés pusztította a várat az idők során. Ekkor omlott össze az öregtorony és a kápolna. Azóta a műemléket helyreállították, felvonót szereltek, így könnyen feljuthatunk a középkori hangulatú várba. Tavasszal, ősszel látogassuk, nyáron túl sok turistát kellene kerülgetni a zegzugok bejéréséhez.

Székelyzsombor

Székelyzsombor

Várhegyen áll a terméskőből épült székelyzsombori parasztvár is. Régiségét a falu német neve, a Sommerburg igazolja. Menedékvárként magaslik a fenyvesek takarásában. Falu felőli, négyszög alakú bástyáján kiolvashatatlan a felirat. Vele átellenben, a másik bástyában raktár volt. Második emeletéről kémlelték a Kis-Homoród völgyét. Veszély esetén a bástya harangját meghúzva figyelmeztették a falusiakat. A várfalra épített lakóépület szintjei beomlottak, a XIX. században pedig a külső falgyűrűt is lebontották.

Szászkézsd nyugati szélén, 536 méter magas hegyen, a sziklák szélén áll a régi parasztvár. 1470-ben kelt oklevélben adott engedélyt arra az erdélyi vajda, hogy háború esetén a lakosok fele itt védje a várat, míg másik fele harcolni indul. Tágas udvarába befértek a falu szekerei, vagyona. A tízméteres várfalak hat vastag falú körtornyot zártak közre. 1945-ig a szászok őrizték, de miután kitelepültek Romániából, romlásnak indult a vár. Egy-két éve fogtak hozzá a felújításának.

▲▲▲
Szászkézsd

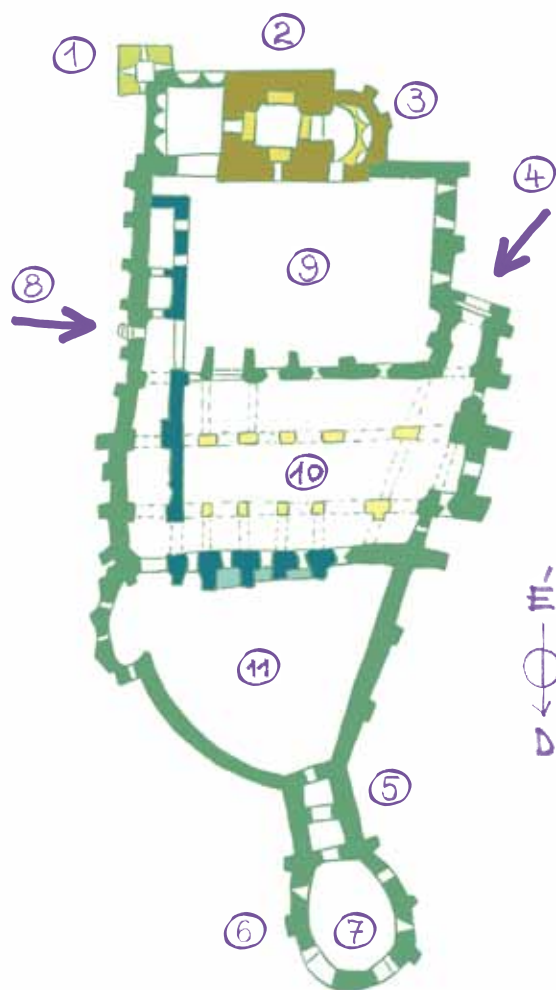

▲▲▲
Szelindek

Szelindeken is tipikus parasztvár látható. A falusiak használták, majd a tövében kialakult vár alatti településen éltek. A téglából emelt vár Nagyszeben védelméhez is hozzájárult, támpilléres falai a sziklás domb peremén emelkednek. Félbemaradt a vártemplom építése, mert a falu templomát fejezték inkább be. Onnan valamikor a harangokat a vár öregtoronyába menekítették, melyek azóta is ott vannak. A toronyba korhadó falépcsőn kapaszkodhatunk fel. Az udvarban hatalmas pillérek találunk, amelyek a nagyon régi, 30 méteres palotára emlékeztetnek, amely egy földesúrnak épülhetett, mielőtt a faluközösség használatba vette. A várhoz felvezető út aljában kis ház áll, falán emléktábla jelöli azt, hogy itt szállt meg 1849 januárjában Petőfi Sándor és Bem tábornok.

▲▲▲▲▲
Mit jelent a barbakán szavunk?
Melyik nyelvből kölcsönöztük?

Összeállította: BERKI TÍMEA
Illusztráció: STARMÜLLER BORÓKA

▲▲▲
Szelindeki vár alaprajza:

- ① Északnyugati torony
- ② öregtorony
- ③ fegyvertár
- ④ főkapu
- ⑤ Déli kaputorony
- ⑥ barbakán
- ⑦ kút
- ⑧ kiskapu
- ⑨ belső udvar
- ⑩ palota romjai
- ⑪ „baromvár”

◆ HÁZBAN, HÁZ KÖRÜL TEKENYŐ, TEKNŐ

DIMÉNY-HASZMANN ORSOLYA rovata

A régi vidéki élet ember-alkotta eszközeiről szóló sorozatunkat a Háromszéken, Kovászna megyében található, csernátoni Haszmann Pál Múzeum gyűjteményének tárgyai ihlették.

A kéregedények után a hagyományos falusi háztartásban használt faedények legrégebbi típusa az egy darab fából faragott edény. Múzeumunkban számos, méretében eltérő, egyfából készült edényt, így tekenőket is megtekinthet a látogató.

Teknőkészítésre a fehér nyárfa (topolya), a jegenye és a fűzfa alkalmas. E fajták tömörök, ám puhák, szívósak, de könnyen alakíthatók és szép színűek.

A teknővájó szerszámai a fejsze, bárd, keresztvágó fűrész, a szalu (hornyoló balta, kapocska), a kétnyelű kés (vonókés vagy kézvonó).

A teknőfaragó kiválasztja a fát, fűrészsel és fejszével kivágja, az ágaktól megtisztítja. A teknő hosszának megfelelően feladarabolja, kérgét lehántja. A bogokat lefaragja róla, majd a

teknő mélységének megfelelően hosszában elhasítja. A fatömbnek kívül faragófejszével adják meg a formáját, belülről hornyoló baltával mélyítik. A darabos munka után a tulajdonképpeni faragás, más néven csiszolás következik. Ezt kisebb szalukkal, teknőpucoló gyalukkal, vésőkkel végzik. Ha az edénynek szarva, nyele van, azt kézvonóval képezik ki.

A kész tekenőt tiszta vízzel megmossák, és azonnal használható.

Sosem méretre, hanem szemmértékre készül a teknő. Az ütések hangjáról érzi a mester, kell-e még faragni az edény oldalát vagy fenekét. Készítettek sütő-, gyúró-, mosó- és sózóteknőt, szakajtót (fatálat), fakanalat, suszterszéket, zsiradék tárolására szolgáló faedényt.

A XVI. századi végvárokból ezernél is több földhordó teknyőt tartottak. Az udvarházak háztartásaiban volt kenyérszakasztó, dagasztó, lisztelő, szalonnasózó, túrógyúró, sajtgyúró, kenyérhordó, fűrosztó, mosdó, mosogató, szappanozó teknyő. Egy-egy teknyő, famozsár két emberöltőt is kiszolgált.

Vidéki háztartásokban a sütő-, dagasztóteknő a kenyérsütés kelléke. Kovászolnak, dagasztanak benne, használják disznóvágáskor.

A tekenő irodalmi művekben is felbukkan :

„Bort ez csobolyóban, az kecsketömlőben,
Kenyeret hoz amaz bükkfa tekenőben.” Arany János, Toldi, II. ének
„Az édesanyám kint mosott a kútnál, én meg ültem a lábánál a teknyő alatt.” Móra Ferenc, Szeptemberi emlék

MESÉL A SZÓ

Januárban ezt ismétled, később pedig ki sem ejted. Mi az? A **Boldog új évet!** kívánság.

Mi más lehetne e hónap főszereplője, mint **boldog** szavunk? Mindenki **boldogságra** vágyik, de mindenki másképp képzelem el, máshol keresi.

Aki didereg, Petőfivel ért egyet: **Hol a boldogság** mostanában? **Barátságos, meleg szobában.**

Több közmondásunk is arra int, hogy a pénz, a gazdagság nem **boldogít**: **A boldogságot nem lehet arannyal megvásárolni. A boldogság ingét ne keresd nagy úr házában. Nem kell pénz a boldogsághoz.**

Hát akkor mi kell hozzá? Erre is van népi bölcsességünk: **Ha boldog akarsz lenni, tanulj meg kevéssel megelégedni. A boldogság ott kezdődik, ahol a nagyravágyás végződik. Ha szálást adsz a viszálykodásnak, búcsút inthetsz a boldogságnak. Igazi boldogságot csak munkával lehet szerezni. Boldog, aki másra nem szorul. Higgy, remélj és szeress, hogy boldog lehess.**

Hitünk szerint a tiszta, igaz lélek nem hal meg, hanem **megboldogul**, azaz visszatér Teremtőjéhez,

Adjon Isten füvet, fát,
Tele pincét, kamarát,
Sok örömet e házban,
Boldogságot hazánkban
Ebben az új évben.
(Népi köszöntő)

hez, a fény országába. Aki különösen nagy áldozatot hozott Istenért és embertársaiért, azt **boldoggá**, majd szentté avatják.

A fénybe öltözött, gyermekét ölelő

Boldogasszonyban népünk együtt tiszteli Szűz Máriát és magát a termő, ékes anyaságot.

De vannak **boldog** szavunknak kevésbé magasztos **származékai** is. Aki **boldogtalan**, az szomorú, szerencsétlen vagy csak ügyetlen. Ezt az értelmet viszi tovább **boldogtalankodik**, vagyis ügyetlenkedik szavunk. A **boldog-boldogtalan** ikerszó jelentésében egy kis rosszállás is van: mindenki – válogatás nélkül.

Ha **elboldogulsz** egy feladattal, azt jelenti, hogy meg tudod oldani. Ha az életben sikeres vagy, jól **boldogulsz**. Ha pedig minden pácból kievickélsz, akkor **boldogulós** vagy.

Kívánom, hogy jó helyen keresd, és találd is meg a boldogságot az új esztendőben.

SZÓLJ, SZÁM!

1. Kedves **Beáták**, tudtátok, hogy nevetek latin eredetű? Azt jelenti: **boldog**. Kutassatok, vajon mit jelentenek az alábbi idegen eredetű, de elmagyarosodott keresztnév: **Blanka, Angella, Róza, Bella, Felícia, Auróra, Péter, Viktor, Félix, Benedek.**

2. Mit jelent: **boldog, mint az üveges, amikor hanyatt esik**? Keressetek még ilyen tréfás szólásokat, közmondásokat, amelyek épp az ellenkezőjét jelentik annak, amit állítanak.

3. Fejezzétek ki egyetlen igével: **megveszi az Isten hidege**. Gyűjtsetek minél több rokon értelmű kifejezést, szólást, közmondást.

▼▼▼
**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOROLUNK KI!**

Negyedikese! Egy hónap megfjtéseit se hagyjátok ki, mert sok csapat gyűjti a pontokat, hogy ott lehessen a KAV országos döntőjén.

E havi díjazottaink: a szatmárnémeti M. Eliade Iskola III. C osztálya és az erdőszentgyörgyi III. B osztály.

A megfjtéseket honlapunkon közöljük: www.napsugar.ro/category/megfjtések

◉ SZÓ-MÓKA

Az indián bemegy a polgármesteri hivatalba.

– Túl hosszú a nevem, szeretném megváltoztatni.

– Mi a neve?

– Szélnél Sebesebben

Szálló Ezüst Nyílvevessző.

– És mi legyen az új neve?

– Suttyl!

– Hogy hívják a varázsló labradort?

– Labrakadabrador.

ILYEN A SPORT ZSÁKOLUNK

BÁLINT JULIANNA rovata

A kosárlabda meséje a messzi Közép-Amerikában kezdődik, ahol a játék őse már ezer éve is népszerű volt. A Yucatán félszigetén élő tolték indiánok nehéz gumigolyóval játszották, egy hét méter magasra helyezett kőgyűrűbe kellett a labdát bejuttatni. Ez annyira nehéz volt, hogy a jó későre gyűrűbe találó labda a mérkőzés végét jelezte.

Eredetileg az istenek előtti tisztelgés volt ez a játék, aki pedig rosszul játszott, az az életével játszott. A labdát a gyűrűbe juttató játékos viszont elvehette a nézők ruháit, ékszereit. Ezért a mérkőzés végén a közönség sietve elhagyta a nézőteret. Legalábbis ezt írja egy epés krónikás.

Egy másik elképzelés szerint a játékot egy massachusettsi tanár találta ki, aki gyümölcsöskosarat erősített az iskola falára, és arra biztatta tanítványait, hogy abba próbálják beledobni a labdát. A kosár fenekét talán az iskolaszolga vágta ki, aki létrára kapaszkodva szedte ki rendre a labdát a kosárból. Tény, hogy az első kosárlabda-bemutató mérkőzést 1892. december 21-én játszották.

A játék ma 4x10 percből áll, amely idő alatt a 2 ötfős csapatnak a labdát minél sűrűbben kell a kosárba juttatni. A rendre két bírót vigyáz. Egyik a játékosok között, másik a pálya széléről mutogatva jelzi a szabálytalanságokat. Az ötször szabálytalankodó játékost kiállítják a játékból. Gyuri épp büntetődobást hajt végre. 5 méter távolságról kell a 3 méter magasan álló kosárba betalálni.

Ma szinte minden iskolában van kosárcsapat, lányok és a fiúk is szeretnek kosarazni. A gyors pörgésű játékban látványos cselezések fordulnak elő. A profi játékosok akár 2 méter magasak is lehetnek. Ha úgy érzed, nem vagy elég magas, mégis ügyesen játszol, nem kell elkeseredned! Az irányító játékosnak nem kell nagyon magasnak lennie, fontos, hogy jól taktikázzon, és ügyesen irányítsa a csapatát.

Kosárra fel!

A HÓNAP KÉRDÉSE

Hány percet tart egy kosárlabda-mérkőzés?

HARMADIKOSOK, FIGYELEM!

Harmadikos vagy? Sportolj a Napsugárral! Gyertek a Napsugár Öttusa Bajnokságra! A nevezés feltétele: a Sportrovat kérdéseire beküldött 3 válasz. A helyi szakasz nevezési határideje: 2024. január 31. Az országos döntőt az idei győztes, a marosvásárhelyi Rákóczis Sasok csapat szervezi.

MÜLLER KATI rajzai

◆ ÚTON A KÉPZŐMŰVÉSZET TÖRTÉNETÉBEN A BARLANGRAJZTÓL A KÉPERNYŐIG

MURÁDIN LOVÁSZ NOÉMI rovata

MERÉSZ ECSETVONÁSOK • IMPRESSZIÓK

A XIX. század második felében a fényképezés, a fotográfia felfedezése után a festők már nem törekedtek az élethű ábrázolásra.

C. Monet: A felkelő nap impressziója

1874-ben megszervezték első kiállításukat. Nagy volt a szenzáció, a korábbi képekhez viszonyítva sok ember hanyagnak, maszatosnak, befejezetlennek ítélte az új alkotásokat. A többi közül is kitűnt Claude Monet festménye, *A felkelő nap impressziója*, mely a hajnali, ködös kikötő színeit próbálta megörökíteni.

C. Pissarro: Reggel a Montmartre sugárúton

MASZAT MŰVÉSZ FELHÍVÁSA

Örökíts meg egy impressziót! Figyeld meg, hogy mikor mit érzel. Milyennek látod a szilveszteri tűzijátékot? Fesd meg!

Az 1860-as évek végén fiatal francia művészek, mint Claude Monet, Camille Pissarro és Pierre-Auguste Renoir különös, új stílusban kezdtek festeni. Az elillanó pillanatot megörökítése foglalkoztatta őket.

Mivel a fényképezőgép híven másolta a szemmel látható dolgokat, nem volt már arra szükség, hogy a festők is ezt tegyék. Ők erős ecsetvonásokkal, nagy foltokban vitték fel a festéket a vászonra. Gyorsan dolgoztak. A pillanatot, a fény, az árnyék és a színek változását akarták megörökíteni.

C. Monet: Szénakazlak

Egy kritikus azt írta, hogy a képek így pusztán benyomások, impressziók. Innen származik az új stílus neve is, az impresszionizmus, mely egyre népszerűbbé vált.

Az impresszionisták szívesen dolgoztak a szabadban, ahol megfigyelhették, és azonnal vászonra vihették a fény, a levegő és a formák színeinek változásait. Hétköznapi témákat szokatlan nézőpontból ábrázoltak, vagy ugyanazt a témát más-más napszakban festették meg.

NYERTESEINK:

Sebestyén Bernadett és Elekes Panna, Zetelaka

TALÁLD KI!

MÜLLER KATI rovata

A megfejtéseket a 26. oldalon találod.

NEVESS VELEM!

Hogy hívják...?

...a bátor, mindenre elszánt evőeszközt?
– Merőkanál.

...a csíkos tehenet?
– Tigriska.

...a lassú postást?
Levéltetű.

...az átlátszó kutyát?
Nejlon tacsó.

...a kövér indiánt?
Gömbvillám.

...a félnék tolltartót?
– Attóltartó.

...a láb nélküli lovat?
Hasonló.

...az eszkimó légitársaságot?
– Fridzsid Air.

...a magyar autószerelőt?
Bekő Tóni.

...az öreg bűvészt?
– Csiribá.

...a borostás papot?
– Szőrzetes.

...a bérlet nélküli medvét?
– Jegyesmedve.

...az olvasó juhászt?
– Nyájás olvasó.

...a japán tűzoltót?
– Telefonon.

1 Titkosírással írtunk le három szót. Olvasd ki a negyediket!
Tudod-e, mit jelent?

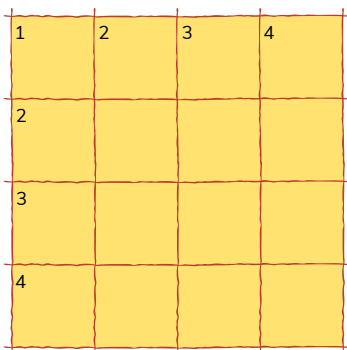
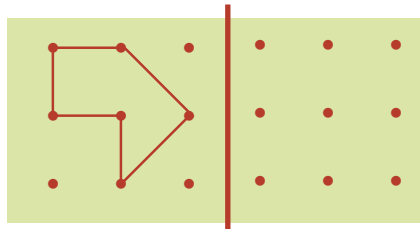
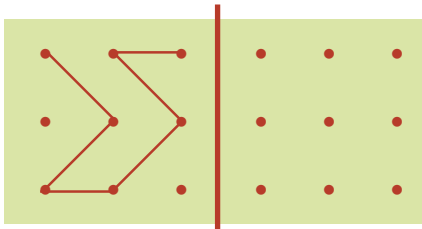
•• ○
SZ Ő

•• ◊ ▲
SZ É K

✱ ✕
Ö V

2 Másold át a minták tükörképét a vastag vonal jobb oldalára.

3 Bűvös négyzet, azaz vízszintesen és függőlegesen ugyanazok a szavak kerülnek a négyzethálóba:
1. Idős **2.** Monda **3.** Szürke rágcsáló **4.** Becézett Gergely

4 Egészítsd ki a rajzos szólistát:
Egyszer volt... (Tallósi Anita rajza, Szalárd)

5

Egészítsd ki a rajzon látható állatkerti zsiráf mondatát: keresd ki a táblázatból a betűket megadott helyük szerint, és írd be őket a sárga négyzetekbe.

	a	b	c	d	e
1	A	Á	B	C	D
2	E	É	F	G	H
3	J	K	L	M	N
4	O	Ó	P	R	S
5	T	U	Ú	V	Z

e2	a4	e4	e4	e5	c5
----	----	----	----	----	----

d3	a2	c3	a2	d2
----	----	----	----	----

e4	b1	c3	d4	b4	c3
----	----	----	----	----	----

REJTVÉNYPÁLYÁZAT

Mint lyukas zsákból a lencse, úgy hulljon...

A népi újévi jókívánság folytatása a rejtvény megfejtéséből derül ki.

VÍZSZINTES

- A megfejtés
- Egyik szülő
- Részben szigorú!
- Gyümölcsöt szárít
- Nyílvevessző a fegyvere
- Dénes Anna monogramja
- Ócskaságok piaca
- Izomrögzítő szalag
- Veteményeskertet előkészít az ültetésre
- Bogár
- Melegítő égitestünk
- Szilveszterkor búcsúztatjuk

1	2	3	O	K	4	5	6
7				8	9		
	10		11			12	
13	S		14			15	P
16	17		18			19	
20		21			22		23
24				E	N		

VAJNÁR ILONA rejtvénye

- Vág a kenyérből
- Fejetlen násfa!
- Zokogó
- Gyűródés, redő
- Bibliai hajóépítő
- Ragadozó madár
- Egyforma római számok, összegük 10
- Pálfi Elek monogramja

FÜGGŐLEGES

- Ritkulni kezd!
- Becézett Ágnes
- Anyamadar
- Határozott névelő
- Iskolai, kerti bútor
- Erre épül a ház

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOR SOLUNK KI!**

E havi nyerteseink: Molnár Zsófia, Érmihályfalva; Straub Zsófia, Nagyvárad; a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium IV. C, a székelyudvarhelyi Móra Ferenc Iskola IV. A osztálya.

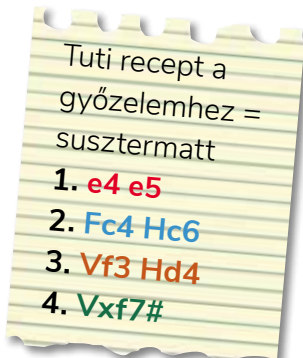
SAKKPALOTA

SAKKPALOTA
KÉPESSÉGFEJLESZTŐ PROGRAM

V. Matt (1. rész)

A feladatokat Alföldy Andrea, Búzasi Noémi, Szilágyi Mária és Tunyogi Katalin, a nagyváradi Szacsvay Imre Általános Iskola tanítónői állították össze a Polgár Judit Sakk Alapítvány szakmai jóváhagyásával.

A matt olyan helyzet, amikor a király sakkban van, nem tud menekülni. A susztermatt lépései:

1. lépés: világos gyalog e4-re lép, sötét gyalog e5-re
2. lépés: világos futó c4-re lép, sötét huszár c6-ra
3. lépés: világos vezér f3-ra lép, sötét huszár d4-re
4. lépés: világos vezér üti f7-en a sötét gyalogot, és mattot ad

1.

a) Jelöld a sakktablán a susztermatt lépéseit olyan színű nyilakkal, amilyeneket a sakkírásban látsz a Tuti receptben!

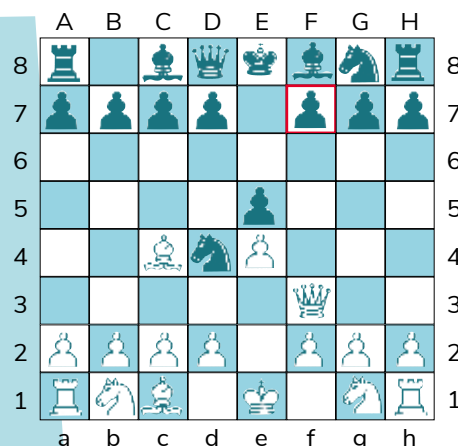
b) Számold ki az alapsorból kilépett bábuk értékeinek szorzatát!

Írd le!

c) A susztermatt kivédhető, ha elálljuk a világos vezér útját. Ez esetben a „recept” megváltozik a 3. lépésben: Vf3 Hf6

Írd le, mely bábokkal védheti ki a susztermattot az f6 mezőre lépve!

3. lépés: Vf3 VAGY 3. lépés Vf3.....

BASYTLAÁ

APAGYOLG

SRÉZEVO

LYIKRRÁI

MAUFÓT

SZÁUTTHR

2.

Húzd ki minden sorban a bábuk betűit, majd olvasd össze a megmaradtakat! Írd le a megfejtést!

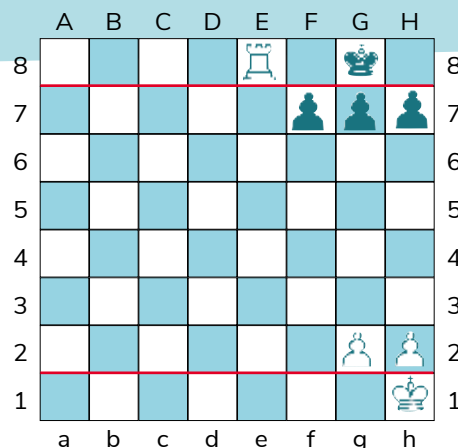
.....

3.

a) Egészítsd ki a 2. feladat megoldásával az alábbi mondatot!

A leggyakoribb mattmotívum az, vagyis amikor a király saját gyalogjaitól nem tud menekülni.

b) A világos bástya mattot ad a sötét királynak az e8-on. Ha a világos bástya sötét lenne, hova lépjen, hogy alapsori mattot adjon? Jelöld nyíllal!

4.

Keress a Sakkpalota életkép alapsorain (1. és 8. sor) a Kí? Mi? kérdésekre válaszoló, egyszótagú szavakat!

A feladatok megfejtését a 26. oldalon találsz, kivéve az 1. c kérdését, amelyet küldj el nekünk. Év végén a beküldők közt sakkal kapcsolatos díjakat sorsolunk ki.

TI KÜLDTÉTEK

2011-ben gondolták: jó lenne, ha lennék,
s még jobb lenne, ha Káleb nevet kapnék.
2013-ban születtem, egy vasárnap, tavasz volt,
s magam körül madárkákat láttam.
2015-ben, mikor két éves lettem,
fincsi gyümölcstorta volt az eledelem.
2016-ban elkezdtem az ovit,
volt játék elég, lehet, kicsit sok is.
2019-ben kezdődött a sulis,
lett sok új barátom meg egy jó tanci.
2020-ban tanultam meg írni,
olvasni már tudtam, el tudod-e hinni?
2023-ban már sok mindent tudok,
és napról napra egyre jobban úszok.
2024-ben... hm... elmondom majd, mi lesz,
tervem, az sok van, remélem, meglesz.

Szász Káleb-Zsolt,
Kolozsvár

▲▲▲
Mora Leila,
Stanglovics Richard,
Dés

▲▲▲
Nyitrai-Tunyogi
Zsófi: Cica-buli
Kolding, Dánia

▲
▲
▲ **Megyesi**
Karina,
Kolozsvár

Januárban havat seprek,
Februárban bűvész leszek,
Márciusban tavaszt várok,
Áprilisban tojást festek,
Májusban orgonát látok,
Júniusban fagyit nyalok,
Júliusban kirándulok,
Augusztusban dinnyét eszek,
Szeptemberben szőlőt szedek,
Októberben tököt festek,
Novemberben világítok,
Decemberben ünnepelek.

Bárdos Réka osztálya,
Kolozsvár, János Zsigmond
Unitárius Kollégium

▲▲▲
Frederico Lucas
Christophe:

A kismalac és a
farkasok
Marosvásárhely

Hová tűnt minden?
Hová tűnt a nap?
Hová tűnt a hold?
Hová tűnt az ég?
Hová tűnt a föld?
Lebeg minden mindenütt.
Mégis mi élünk,
nem is vagyunk halva.
Halva nem vagyunk,
mégis hová tűnt minden?
De ott vagyunk a házban,
mégsem lebegünk.
A növények nem haltak ki.

Sánta Mikolt Rebeka,
Kézdivásárhely

▲▲▲
Sztranyák Szintia,
Körösfő

KÓSZABÓRSA postát bont

Sziasztok!

Új év, új elképzelések! Van-e valami, amit a kezdődő esztendőben szeretnél másként csinálni, mint ahogyan eddig tetted? Szerinted változik az ember, vagy bármit is tesz, ugyanolyan marad? Írd meg nekem, kíváncsian várom!

Idén harmadik osztályosak lettünk és nagy örömmel „nőttünk fel” a Napsugárhoz. A legnagyobb öröm pedig, hogy ellátogattatok hozzánk, és így a sok vershez, illusztrációhoz arcot is köthetünk.

Szász Melinda tanítónő, Nyáradszereda

1

2

6

5

4

3

Egész évben olvassuk, szeptember 30-án meg is ünnepeljük. Mi az? Népmese! Néhányan az ünneplők közül: **Felsőbánya**, Lauran Angela (1); **Brassó**, 15-ös Iskola, Szász Edit (2); **Csík-szereda**, Petőfi Sándor Iskola, Török Mária (3); **Zilah**, Sólyom Andrea (4); **Tekerőpatak**, Bíró Éva (5) és Bíró Annamária (6) osztálya.

NAPSUGÁR - SZIVÁRVÁNY KÉPTÁR

Képzőművész munkatársaink képeslapjaiból küldünk azoknak az olvasóinknak, akik rendszeresen írnak, rajzolnak nekünk.

Gyűjtsd te is!

BARCAROZSNYÓ

A Találd ki! feladatok megfejtései:

1. Szökőév;
3. öreg, rege, egér, Gerő;
4. Egyszer volt Budán kutyavásár;
5. ...hosszú, meleg sálról...

A sakkfeladványok megfejtései:

1. b.
 $1 \times 1 \times 3 \times 3 \times 9 = 81$
2. alapsori matt;
3. b. e1;
4. nád, víz, fű, sün, ég, sas, fej, rúd.

Vágjátok ki, és ragasszátok az osztály gyűjtőlapjára a bélyeget.

◆ KISKÓPÉ VENDÉGEI: UNIPAN HELGA MAGVAS MESE

UNIPAN HELGA, aki szinte a Napsugár indulása óta rajzol a lapnak, továbbra is vendégünk. Helga néni sokat sétál a Kolozsvár környéki erdőkben, távcsővel, fényképezőgéppel, jegyzetfüzettel. A látottakat mesteri módon örökíti meg. Hallgassátok, hogy amíg fest, mit mesél nekem a képről!

A szerencsésen behavazott januári tájban zölden kandikál a tűlevelű lucfenyő lombja. A fa törzse madarak menedéke, a tobozban megbúvó mag didergő állatok téli tápláléka. A téglavörös tollazatú hím keresztcsőrűek egyike a fa tetején időzve kémleli, melyik kihajló ág közepén akad fészeképítéshez alkalmas, védett hely. Nem árt a letelepedésre időben felkészülni.

A szerényebb megjelenésű, olajbarna tojó csőrének egymást keresztező két végével könnyedén pattintja ki a tobozból az értékes fenyőmagot. A tobozon fejjel lefelé csüngő hím nem cirkuszi mutatványos. A keresztcsőrű gyakran látható így, amint kifejti a magvakat. A csapatosan járó madár rügyet, bükkmakkot vagy akár levéltetvet is fogyaszt, fő téli tápláléka mégis a fenyőmag.

A fa aljában fehér pettyes, barna-fekete felöltös, sötét sapkás, nagyobb termetű madár látható. A fenyőszajkó fenyőfára építi mohával bélelt gallyfészékét. Ő is kedveli a fenyőmagot, de a mogyorót, a diót, a makkot, a rovarokat, a kisebb rágcsálókat sem veti meg. Nesztelenül repül, de jellegzetes, éles cserregő hangja elárulja. Általában magasabb hegyek fenyveseiben tanyázik, télen alacsonyabbra költözik, akár városi sétatereken is megfigyelhető.

Ha azonban olyan tobozra akadunk, melynek alját valaki megrágta, s csak felső tobozpikkelyeit hagyta épen, biztosra vehetjük, hogy a környéken erdei mókus, vörös mókus tanyázik. A főként nappal mozgolódó mókus nem alszik valódi, hosszú téli álmod. Időről időre felkutatja az ősszel gondosan elrejtett mogyorót. Hogy meg ne fázzon, fülét télen hosszú pamacszőrök védik. Ezek ősszel nőnek ki, tavasszal pedig kihullanak. Az erdei mókus is ügyes mutatványos, nagyokat ugrik egyik fáról a másikra. Ha figyelmes vagy, valamelyik parkban biztosan meglátod!

◆◆◆◆◆
**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOROLUNK KI!**

Milyen színű a fenyőszajkó feje búbja?

**E havi díjazottaink: Kerekes Anna, Csíkfalva;
a zilahi Simion Bărnuțiu Általános Iskola IV. B osztálya.**

**A megfejtéseket és a nyertesek listáját honlapunkon közöljük:
www.napsugar.ro/megfejtések.php**

